

Bruxelles, 6.5.2015.
COM(2015) 192 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Strategija jedinstvenog digitalnog tržišta za Europu

{SWD(2015) 100 final}

Izvadak iz Političkih smjernica za novu Europsku komisiju – Novi početak za Europu: moj program za zapošljavanje, rast, pravednost i demokratske promjene (15. srpnja 2014.)

Prioritet br. 2.: Povezano jedinstveno digitalno tržište

„Vjerujem da moramo puno bolje iskoristiti velike mogućnosti digitalnih tehnologija, koje ne poznaju granice. Da bismo to učinili, moramo smoći hrabrosti da svladamo nacionalne prepreke u području regulative o telekomunikacijama, propisa o autorskim pravima i zaštiti podataka, upravljanja radiovalovima i primjene propisa o tržišnom natjecanju.

*Ako to učinimo, možemo osigurati da se europski građani uskoro koriste svojim mobilnim telefonima širom Europe bez naknade za roaming. Možemo osigurati da potrošači s pomoću svojih elektroničkih uređaja mogu pristupiti uslugama, glazbi, filmovima i sportskim događanjima, neovisno o tome gdje se u Europi nalaze i neovisno o granicama. Možemo stvoriti ujednačene uvjete tako da svi poduzetnici koji nude svoju robu i usluge u Europskoj uniji podliježu jednakim propisima za zaštitu podataka i potrošača, bez obzira na mjesto poslužitelja. **Stvaranjem povezanog jedinstvenog digitalnog tržišta možemo tijekom mandata sljedeće Komisije postići dodatni rast u iznosu od 250 milijardi EUR**, otvarajući pritom stotine tisuća novih radnih mjesta, osobito za mlađe osobe u potrazi za poslom, te pridonijeti stvaranju dinamičnog društva utemeljenog na znanju.*

*Da bi se to postignulo, u roku od šest mjeseci od početka mandata namjeravam poduzeti **ambiciozne zakonodavne korake u smjeru povezanog jedinstvenog digitalnog tržišta**, i to brzim zaključivanjem pregovora o zajedničkim europskim propisima za zaštitu podataka; ambicioznom tekućom reformom propisa o telekomunikacijama; modernizacijom pravila o autorskim pravima u svjetlu digitalne revolucije i promjene ponašanja potrošača; modernizacijom i pojednostavnjenjem pravila za potrošače za internetske i digitalne kupnje. To bi trebalo biti popraćeno naporima za poticanje digitalnih vještina i učenja u svim slojevima društva te za lakše osnivanje inovativnih poduzeća. Šira primjena digitalnih tehnologija i mrežnih usluga trebala bi postati horizontalna politika kojom bi se obuhvatili svi gospodarski sektori i javni sektor.“*

Jean-Claude Juncker

1. UVOD: ZAŠTO NAM JE POTREBNO JEDINSTVENO DIGITALNO TRŽIŠTE

Svjetsko gospodarstvo ubrzano se digitalizira. Informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT) više nisu poseban sektor, već temelj svih modernih inovativnih gospodarskih sustava. Internet i digitalne tehnologije mijenjaju naš način života i rada, na razini pojedinca i u poduzećima i zajednicama, jer sve više prodiru u sve sektore našeg gospodarstva i društva.

Te se promjene događaju brzo i u velikom opsegu te donose brojne mogućnosti za inovacije, rast i zapošljavanje. Osim toga, otvaraju zahtjevna politička pitanja za javna tijela, pitanja koja zahtijevaju usklađeno djelovanje na razini EU-a. Sve države članice bore se sa sličnim problemima, no rješavaju ih na nacionalnoj osnovi. Takvo rješavanje problema ne omogućuje im da iskoriste sve mogućnosti i riješe sve izazove ove korjenite promjene. Mnoga pitanja bilo bi primjerenije rješavati na europskoj razini. Zato je Europska komisija kao jedan od ključnih prioriteta utvrdila stvaranje jedinstvenog digitalnog tržišta.

Na jedinstvenom digitalnom tržištu osigurano je slobodno kretanje robe, osoba, usluga i kapitala, a pojedinci i poduzeća mogu neometano pristupati aktivnostima na internetu i obavljati ih u uvjetima poštenog tržišnog natjecanja te uz visoku razinu zaštite potrošača i osobnih podataka, bez obzira na njihovo državljanstvo ili mjesto boravišta. Uspostavom jedinstvenog digitalnog tržišta osigurat će se da Europa zadrži vodeći položaj u svijetu u digitalnom gospodarstvu, što će pomoći europskim poduzećima da rastu na svjetskoj razini.

Europa ima sposobnosti za vodeću ulogu u svjetskom digitalnom gospodarstvu, no trenutačno ih ne iskorištava u cijelosti. Rascjepkanost i prepreke koje na fizičkom jedinstvenom tržištu ne postoje, usporavaju napredak EU-a. Uklanjanjem tih prepreka u Europi moglo bi se pridonijeti europskom BDP-u s dodatnih 415 milijardi EUR¹. Digitalnim gospodarstvom mogu se širiti tržišta i omogućiti bolje usluge po boljim cijenama, ponuditi više izbora te stvoriti novi izvori zapošljavanja. Jedinstveno digitalno tržište može stvoriti mogućnosti za novoosnovana poduzeća, postojećim poduzećima omogućiti da rastu i uživaju prednosti tržišta od više od 500 milijuna ljudi.

Ova strategija jedinstvenog digitalnog tržišta pripremljena je s pomoću doprinosa država članica, Europskog parlamenta i dionika te u okviru zajedničkog dijaloga. Ima višegodišnji okvir i usredotočena je na ključne međusobno povezane mjere koje je moguće poduzeti samo na razini EU-a. Odabrane su tako da imaju najveći mogući učinak, da se mogu ostvariti tijekom mandata ove Komisije i donijet će se u skladu s načelima bolje regulative. Za sve će mjere biti obavljeno odgovarajuće savjetovanje i procjena učinka. Strategija jedinstvenog digitalnog tržišta temeljit će se na trima stupovima:

- **Bolji pristup potrošača i poduzeća robi i uslugama na internetu u cijeloj Europi** – to zahtijeva hitno uklanjanje ključnih razlika između okruženja na internetu i izvan njega kako bi se uklonile prepreke za prekogranične aktivnosti na internetu.

¹ Činjenice navedene u ovom dokumentu na raspolaganju su u pratećem radnom dokumentu službi Komisije „A Digital Single Market Strategy for Europe – Analysis and Evidence“ [SWD(2015) 100]. Navedeni dokument sadržava i više pojedinosti o vrsti navedenih izazova te dokaze kojima se podupire strategija.

- **Stvaranje odgovarajućih uvjeta za procvat digitalnih mreža i usluga** – to zahtijeva brzu, sigurnu i pouzdanu infrastrukturu i usluge pružanja sadržaja, te odgovarajuće regulatorne uvjete za inovacije, ulaganja, pošteno tržišno natjecanje i ravnopravne uvjete.
- **Iskorištavanje punog potencijala rasta europskog digitalnoga gospodarstva** – to zahtijeva ulaganja u infrastrukturu i tehnologije IKT-a, npr. računalstvo u oblaku i veliki podaci te istraživanje i inovacije za poticanje industrijske konkurentnosti te bolje javne usluge, uključivost i vještine.

2. BOLJI PRISTUP INTERNETU ZA POTROŠAČE I PODUZEĆA U CIJELOJ EUROPI

Jedinstveno digitalno tržište ponudit će poduzećima, a posebno poduzetnicima, nove mogućnosti za širenje po cijeloj Europi. Stoga je potrebno djelovati odmah kako bi se uklonile prepreke za prekogranične aktivnosti na internetu, uključujući razlike u ugovornom i autorskom pravu među državama članicama te smanjenje opterećenja povezanog s PDV-om. Za izgradnju povjerenja potrošača u prekograničnu prodaju na internetu potrebno je osigurati povoljne i visokokvalitetne usluge dostave paketa kojih za sada još nema. Namjena je strategije i utvrditi primjeren okvir za e-trgovinu te spriječiti nepoštenu diskriminaciju potrošača i poduzeća pri pristupanju sadržaju ili kupnji proizvoda i usluga na internetu na području EU-a. Diskriminacija se može pojaviti u obliku ograničenja na temelju državljanstva, boravišta ili geografske lokacije, što je u suprotnosti s osnovnim načelima EU-a.

2.1. Pravila prekogranične e-trgovine kojima potrošači i poduzeća mogu vjerovati

Jedan od razloga zašto potrošači i manja poduzeća u većoj mjeri ne sudjeluju u prekograničnoj e-trgovini jest što pravila koja se primjenjuju na te transakcije mogu biti zamršena i nejasna te se razlikovati među državama članicama. To što imamo 28 različitih nacionalnih zakona o zaštiti potrošača i razlika ugovornih prava odvraća poduzeća od prekogranične trgovine i onemogućava potrošače da iskoriste cjelokupnu paletu ponuda na internetu i da među njima izaberu najkonkurentnije.

• Potrošači u EU-u svake bi godine mogli uštedjeti 11,7 milijardi EUR kada bi im na internetu bila dostupna cjelokupna paleta roba i usluga iz EU-a. • Prodavačima na internetu iz vlastite države vjeruje 61 % potrošača u EU-u, dok onima iz drugih država članica EU-a vjeruje samo 38 %. • Samo 7 % MSP-ova u EU-u prodaje svoje proizvode drugim državama.

Na jedinstvenom tržištu poduzeća moraju imati mogućnost upravljati prodajom u skladu sa zajedničkim pravilima. Neki aspekti prava u području zaštite potrošača i ugovornog prava već su u cijelosti usklađeni za prodaju na internetu (npr. informacije koje treba dati potrošačima prije sklapanja ugovora ili pravila kojima se uređuje njihovo pravo na odustajanje od kupnje ako se predomisle). Međutim, za druge aspekte ugovora (npr. koji su pravni lijekovi dostupni u slučaju da proizvod nije u skladu s ugovorom o prodaji) vrijede samo propisi EU-a kojima se osigurava minimalna usklađenost, koje države članice mogu dopuniti. U pogledu pravnih lijekova u slučaju neispravnih digitalnih sadržaja kupljenih na internetu (npr. e-knjige) nema nikakvih posebnih propisa EU-a, samo nekoliko nacionalnih propisa.

Pojednostavnjenim i suvremenim pravilima za internetske i digitalne prekogranične kupnje više će se potaknuti poduzeća na prekograničnu prodaju na internetu i povećati povjerenje potrošača u prekograničnu e-trgovinu. Kada bi se u svim državama članicama upotrebljavala

ista pravila za e-trgovinu, 57 % poduzeća bilo bi spremno početi ili povećati prodaju na internetu u drugim državama članicama.

Za osiguranje odgovarajućih uvjeta za napredak prekogranične e-trgovine, Komisija će, kako je najavila u svojem programu rada za 2015., pripremiti izmijenjeni zakonodavni prijedlog² kojim se predviđa dodatno usklađivanje glavnih prava i obveza stranaka ugovora o prodaji čime će se prodavačima omogućiti da primjenjuju svoje nacionalne zakone. To će se uglavnom postići osiguravanjem pravnih lijekova u slučaju neispunjavanja ugovora te odgovarajućih razdoblja prava na zakonsko jamstvo. Namjera je osigurati da razlike u obveznom nacionalnom potrošačkom ugovornom pravu ili razlike koje proizlaze iz posebnih pravila za proizvode, npr. o označivanju, ne odvrću trgovce na unutarnjem tržištu od prekogranične trgovine.

Međutim, nije dovoljan samo zajednički skup pravila. Kako bi potrošačka pravila za internetske i digitalne kupnje postala posve učinkovita potrebno ih je brže, lakše i dosljednije provoditi. Komisija će podnijeti prijedlog za reviziju Uredbe o suradnji u zaštiti potrošača³ kojim će se razjasniti i utvrditi ovlasti provedbenih tijela te poboljšati usklađivanje aktivnosti tržišnog nadzora i mehanizama upozorenja radi bržeg otkrivanja prekršaja. Osim toga, Komisija će u 2016. uspostaviti platformu za rješavanje sporova na internetu na razini EU-a.

Komisija će do kraja 2015. pripremiti izmijenjeni prijedlog kojim će se i. obuhvatiti usklađena pravila EU-a za kupnju digitalnog sadržaja na internetu te ii. omogućiti trgovcima da primjenjuju svoje nacionalne zakone na temelju skupa ključnih obveznih ugovornih prava EU-a za domaću i prekograničnu prodaju materijalnih dobara na internetu.

Komisija će podnijeti prijedlog za reviziju Uredbe o suradnji u zaštiti potrošača kako bi se razvili učinkovitiji mehanizmi suradnje.

2.2. Povoljna i visokokvalitetna prekogranična dostava paketa

Povoljne i visokokvalitetne usluge prekogranične dostave mogu izgraditi povjerenje potrošača u prekograničnu prodaju na internetu. Dionici se tuže na pomanjkanje transparentnosti, prekomjerne troškove za male pošiljke i pomanjkanje interoperabilnosti među različitim operaterima koji su uobičajeno uključeni u dostavu prekograničnih pošiljki te s tim povezan manjak praktičnosti za krajnjeg potrošača.

- Od poduzeća koja trenutačno ne prodaju na internetu, već to pokušavaju, 62 % navelo je da problem predstavljaju previsoki troškovi dostave.
- Procjenjuje se da su navedene cijene za prekograničnu dostavu paketa koje zaračunavaju nacionalni poštanski operateri dva do pet puta više od domaćih cijena.

Visoke cijene i neučinkovitost dostave paketa ne bi smjele biti prepreka prekograničnoj trgovini na internetu. Gospodarski sektor izvijestit će Komisiju u lipnju 2015. o pokušaju samoregulacije, koja je usredotočena na aspekte kakvoće i interoperabilnosti, npr. „sustav za slijeđenje” i bržu dostavu paketa, no ne obuhvaća cjenovni aspekt ili regulatorni nadzor. Komisija će ocijeniti mjere koje je poduzela industrija i predstaviti dopunske mjere za poboljšanje transparentnosti cijena za dostave u Europi, uključujući cijene za manje pošiljke te pojačanje regulatornog nadzora tržišta prekogranične dostave paketa kako bi se osiguralo

² COM(2011) 635, 2011/0284/COD

³ Uredba (EZ) br. 2006/2004

dobro funkcioniranje prekogranične dostave. Komisija će dvije godine nakon donošenja tih mjera, uzimajući u obzir postignuti napredak, ocijeniti potrebu za dodatnim mjerama.

Komisija će u prvoj polovici 2016. pokrenuti mjere za poboljšanje transparentnosti cijena i pojačanje regulatornog nadzora dostave paketa.

2.3. Sprječavanje neopravdanog uskraćivanja pristupa na temelju lokacije

Uskraćivanje pristupa na temelju lokacije odnosi se na postupke koje prodavači na internetu upotrebljavaju iz komercijalnih razloga i koje za posljedicu imaju odbijanje pristupa *web*-mjestima smještenima u drugim državama članicama. Ponekad potrošači mogu pristupiti *web*-mjestu, no na njemu ne mogu kupiti proizvode ili usluge, a ponekad ih se preusmjerava na lokalno *web*-mjesto istog poduzeća s različitim cijenama ili različitim proizvodima ili uslugama. U drugim slučajevima, kada se prodaja ne uskraćuje, primjenjuju se drugi postupci uvjetovani geografskom lokacijom te dolazi do različitih cijena koje se automatski primjenjuju na osnovi geografske lokacije, npr. kada kupci na internetu pri najmu automobila u jednoj državi članici za jednaku uslugu na istom odredištu plaćaju više nego kupci na internetu u drugoj državi članici. Uskraćivanje pristupa na temelju lokacije jedan je od nekoliko alata koje poduzeća upotrebljavaju za segmentiranje tržišta duž nacionalnih granica (teritorijalna ograničenja). Ograničavanjem mogućnosti i izbora potrošačima uskraćivanje pristupa na temelju lokacije značajan je uzrok nezadovoljstva potrošača i rascjepkanosti unutarnjeg tržišta.

- 74 % pritužbi koje je primila Mreža europskih centara za zaštitu potrošača u pogledu različitih cijena ili drugih primjera diskriminacije na temelju geografske lokacije odnosi se na prekogranične kupnje na internetu.

Postupci uskraćivanja pristupa na temelju lokacije mogu biti posljedica jednostrane odluke sudionika na tržištu, sporazuma među konkurentskim poduzećima o podjeli tržišta ili vertikalnih sporazuma (o distribucijskim pravima na teritoriju). Ponekad se ta ograničenja dostave i posljedične cjenovne razlike mogu opravdati, primjerice kada prodavač mora ispunjavati posebne zakonske obveze. Međutim, u mnogim slučajevima internetsko uskraćivanje pristupa na temelju lokacije nije opravdano. Ti neopravdani postupci trebali bi se izričito zabraniti kako bi potrošači i poduzeća u EU-u mogli u cijelosti iskoristiti veći izbor i niže cijene na jedinstvenom tržištu.

Komisija će u prvoj polovici 2016. donijeti zakonodavne prijedloge za okončanje neopravdanog uskraćivanja pristupa na temelju lokacije. Mjere bi mogle uključivati ciljno usmjerene promjene okvira za e-trgovinu⁴ i okvira utvrđenog člankom 20. Direktive o uslugama⁵.

Komisija pokreće i ispitivanje tržišnog natjecanja u sektoru s naglaskom na primjenu prava tržišnog natjecanja u području e-trgovine.

⁴ Direktiva 2000/31/EZ

⁵ Direktiva 2006/123/EZ

2.4. Bolji pristup digitalnom sadržaju – suvremen okvir za autorska prava prilagođen europskim potrebama

Autorska prava temelj su stvaralaštva i kulturne industrije u Europi. Svjetska konkurentnost EU-a vrlo je ovisna o stvaralaštvu. U nekim sektorima s intenzivnom uporabom autorskih prava EU je vodeći u svijetu. Digitalni sadržaj jedan je od glavnih pokretača rasta digitalnog gospodarstva. 56 % Europljana upotrebljava internet u kulturne svrhe, a predviđa se da će izdaci za digitalne zabavne sadržaje i medije u sljedećih pet godina rasti po stopi od približno 12 %. Ponašanje se mijenja kako potrošači sve češće gledaju digitalne sadržaje na mobilnim aparatima te očekuju da će do njih moći pristupiti bilo gdje i posvuda.

Prepreke za prekogranični pristup uslugama sadržaja zaštićenima autorskim pravima i za njihovu prenosivost još uvijek su česte, posebno za audiovizualne programe. U pogledu prenosivosti, kada potrošači prelaze unutarnje granice EU-a zbog autorskih prava često ne mogu upotrebljavati usluge sadržaja (npr. video usluge) koje su kupili u svojoj matičnoj državi.

- 45 % poduzeća koja su spremna prodavati digitalne usluge na internetu građanima kao problem navodi ograničenja u vezi s autorskim pravima koja ih sprječavaju da prodaju u inozemstvu.
- Prekograničnim korisnicima u EU-a dostupno je manje od 4 % svih sadržaja „video na zahtjev”.

Osim toga, pri pokušaju kupnje ili pristupa na internetu sadržaju zaštićenom autorskim pravima iz druge države članice potrošačima se ponekad navodi da ti sadržaji nisu dostupni ili im se ne može pristupiti iz njihove države. To je dijelom povezano s teritorijalnosti autorskih prava i poteškoćama povezanim s njihovim prijenosom. U drugim slučajevima, nedostupnost i/ili nemogućnost pristupa može biti posljedica ugovornih ograničenja između nositelja prava i distributera ili poslovnih odluka distributera. Razlog za to je ponekad uloga teritorijalne ekskluzivnosti u financiranju nekih vrsta (audiovizualnih) djela.

Inovacije u području istraživanja za nekomercijalne i komercijalne svrhe, koje se temelji na uporabi dubinske analize teksta i podataka (npr. kopiranje teksta i skupova podataka pri pretraživanju značajnih poveznica ili pojavljivanja) mogu biti ograničene zbog nejasnog pravnog okvira i različitih pristupa na nacionalnoj razini. Ocijenit će se potreba za većom pravnom sigurnosti koja bi istraživačima i obrazovnim ustanovama omogućila širu uporabu autorski zaštićenih materijala, uključujući i preko granica, tako da mogu iskoristiti potencijal tih tehnologija i prekogranične suradnje. Kao u svim prijedlozima koji se odnose na autorska prava, pri tom će se uzeti u obzir učinak na sve zainteresirane strane.

Učinkovit i uravnotežen sustav za sprječavanje komercijalnog kršenja autorskih prava u okviru građanskog postupka ključan je za ulaganja u inovacije i stvaranje radnih mjesta. Osim toga, trebalo bi razjasniti propise koji vrijede za aktivnosti internetskih posrednika u vezi s autorski zaštićenim dijelima, zbog sve veće uključenosti tih posrednika pri distribuciji sadržaja. Trebalo bi razmotriti mjere za osiguravanje pravedne naknade autorima kako bi se potaknulo stvaranje novih sadržaja.

Europi je potreban usklađeniji sustav autorskih prava kojim će se osigurati poticaji za stvaranje i ulaganja te omogućiti prijenos i uporaba sadržaja preko granica na temelju naše bogate kulturne raznovrsnosti. U tom cilju Komisija će predložiti rješenja kojima bi se povećala ponuda na raspolaganju korisnicima i otvorile nove mogućnosti za stvaratelje sadržaja pri tom ne ograničavajući financiranje medija EU-a i inovativnih sadržaja. Osim

toga, Komisija će preispitati Direktivu o satelitskom emitiranju i kablskom reemitiranju⁶ kako bi se procijenila potreba za proširenjem njezina područja primjene na internetske prijenose sadržaja radiotelevizijskih kuća i potreba za dodatnim mjerama kojima će se osigurati bolji prekogranični pristup uslugama radiotelevizijskih kuća u Europi.

Komisija će do kraja 2015. donijeti zakonodavne prijedloge za smanjenje razlika između nacionalnih sustava autorskih prava i za omogućivanje slobodnijeg internetskog pristupa djelima za korisnike u cijelom EU-u, među ostalim i dodatnim mjerama usklađivanja. Prijedlozi će uključivati: i. prenosivost zakonito pribavljenih sadržaja, ii. osiguranje prekograničnog pristupa zakonito kupljenim uslugama na internetu uz poštovanje vrijednosti prava u audiovizualnom sektoru, iii. veća pravna sigurnost za prekograničnu uporabu sadržaja za posebne svrhe (npr. istraživanje, obrazovanje, dubinska analiza teksta i podataka, itd.) s usklađenim iznimkama, iv. pojašnjavanje pravila o aktivnostima posrednika u pogledu sadržaja zaštićenog autorskim pravima te u 2016. v. moderniziranje provedbe prava intelektualnog vlasništva, usredotočujući se na kršenje prava u komercijalnom opsegu (pristup „slijedi novac“) te mogućnosti prekogranične primjene.

2.5. Smanjenje opterećenja i prepreka povezanih s PDV-om pri prodaji preko granica

Komplikacije zbog brojnih različitih nacionalnih sustava predstavljaju istinsku prepreku za poduzeća koja žele prekogranično trgovati na internetu i izvan njega. Od 1. siječnja 2015., tj. od stupanja na snagu novih pravila o „mjestu obavljanja usluga“ koje je jednoglasno poduprlo 28 država članica, PDV na sve telekomunikacijske usluge, usluge emitiranja i elektroničke usluge plaćat će se u mjestu nastana korisnika, a ne mjestu pružatelja usluga.

Osim toga, uveden je elektronički sustav registracije i plaćanja kako bi se smanjili troškovi i administrativna opterećenja za predmetna poduzeća. Taj bi sustav trebalo proširiti na materijalna dobra naručena preko interneta kako unutar tako i izvan EU-a. Umjesto da poduzeća prijavljuju i plaćaju PDV u svakoj pojedinoj državi članici gdje se nalaze njihovi potrošači, poduzeća bi mogla podnijeti poreznu prijavu i izvršiti plaćanje u svojoj državi članici.

Na robu naručenu na internetu od dobavljača iz trećih zemalja trenutačno se primjenjuje izuzeće od PDV-a za manje pošiljke, tako da se za pošiljke privatnim potrošačima u EU-u ne zaračunava PDV. To poduzećima iz trećih zemalja daje konkurentsku prednost pred ponuđačima iz EU-a. U različitim državama članicama već su primijećeni primjeri narušavanja tržišta. Takve iznimke ne bi više bile potrebne ako bi se PDV zaračunavao preko jedinstvenog i pojednostavljenog mehanizma elektroničke registracije i plaćanja.

- Poduzeća iz EU-a koja žele prodavati preko granice čekaju troškovi usklađivanja s propisima o PDV-u u visini od najmanje 5 000 EUR godišnje za svaku ciljanu državu članicu.
- Poduzeća iz EU-a susreću se sa znatnim narušavanjima tržišnog natjecanja zbog proizvoda koji su oslobođeni od PDV-a koje dostavljaju poduzeća iz trećih zemalja. Cijena tih narušavanja za poduzeća iz EU-a iznosi do 4,5 milijardi EUR prometa godišnje.

Komisija nastoji smanjiti opterećenja pri prekograničnoj e-trgovini koja nastaju zbog različitih sustava PDV-a, uspostaviti ravnopravne uvjete za poduzeća iz EU-a i osigurati da se prihodi od PDV-a prikupe u državi članici potrošača. Komisija će istražiti i mogućnosti za

⁶ Direktiva Vijeća 93/83/EEZ od 27. rujna 1993.

rješavanje poreznog tretmana nekih e-usluga, npr. za digitalne knjige i internetske publikacije, u okviru opće reforme PDV-a.

Osim toga, Komisija će u vezi s izravnim oporezivanjem uskoro predstaviti akcijski plan o obnovljenom pristupu za oporezivanje pravnih osoba na jedinstvenom tržištu, u skladu s kojim bi dobit trebalo oporezivati tamo gdje je ostvarena, što bi trebalo primjenjivati i u području digitalnog gospodarstva.

Komisija će u 2016. donijeti zakonodavne prijedloge za smanjenje administrativnog opterećenja za poduzeća koje proizlazi iz različitih sustava PDV-a uključujući i. proširenje sadašnjeg jedinstvenog mehanizma za elektroničku registraciju i plaćanje na internetsku prodaju materijalnih dobara unutar EU-a i iz trećih zemalja, ii. uvođenje zajedničke mjere za pojednostavnjenje na razini EU-a (prag PDV-a) za pomoć novoosnovanim poduzećima u području e-trgovine, iii. omogućivanje nadzora matične države uključujući jedinstvenu reviziju prekograničnih poslova za potrebe PDV-a i iv. ukidanje oslobođanja od PDV-a za uvoz manjih pošiljaka od dobavljača iz trećih zemalja.

3. OSIGURAVANJE ODGOVARAJUĆIH RAVNOPRAVNIH UVJETA ZA NAPREDNE DIGITALNE MREŽE I INOVATIVNE USLUGE

Jedinstveno digitalno tržište mora se temeljiti na pouzdanim, sigurnim, brzim i povoljnim mrežama i uslugama kojima se štite temeljna prava potrošača na privatnost i zaštitu osobnih podataka i koje potiču inovacije. To zahtijeva snažan konkurentan i dinamičan telekomunikacijski sektor kako bi se izvršila potrebna ulaganja, iskoristile inovacije poput računalstva u oblaku, alata velikih podataka ili interneta stvari. Tržišna moć nekih internetskih platformi može izazvati zabrinutost, posebno u pogledu najmoćnijih platformi koje postaju sve važnije za ostale sudionike na tržištu.

3.1. Primjerena telekomunikacijska pravila

IKT mreže danas čine okosnicu digitalnih proizvoda i usluga koje nam pomažu u svim aspektima života te potiču gospodarski oporavak Europe. Tržišta koja dobro funkcioniraju osiguravaju pristup fiksnoj i bežičnoj širokopojasnoj infrastrukturi visoke učinkovitosti po povoljnim cijenama. Uzastopne prilagodbe telekomunikacijskih pravila EU-a u kombinaciji s primjenom pravila o tržišnom natjecanju u EU-u ključne su pri osiguravanju da tržišta funkcioniraju konkurentnije, a da potrošači i poduzeća imaju niže cijene i bolju kakvoću usluga. Učinkovito tržišno natjecanje ključni je pokretač ulaganja u telekomunikacijske mreže.

Danas sektor doživljava strukturne promjene i još se uvijek bori s nepovezanosti nacionalnih tržišta, nedostatkom regulativne dosljednosti i predvidljivosti u EU-u, posebno za radijski spektar, te nedostatkom dovoljnih ulaganja pogotovo u ruralnim područjima, problemima koji se neće u potpunosti riješiti u kontekstu tekućih rasprava o paketu za jedinstveno telekomunikacijsko tržište. Za veću ambicioznost u okviru tog procesa Komisija će revidirati sve postojeće zakonodavstvo i po potrebi donijeti prijedloge za izmjene. Prvi ključni korak jest donošenje paketa o jedinstvenom telekomunikacijskom tržištu koji će po očekivanjima Komisije osigurati jasna i usklađena pravila za mrežnu neutralnost i pokrenuti konačno uklanjanje naknada za roaming, a posebno za prijenos podataka.

Radijski spektar važan je element za uspostavu širokopojasnih usluga. Njime se upravlja na nacionalnoj razini i države članice dobivaju važne prihode od prodaje prava na spektar (ti

prihodi dostupni su isključivo državama članicama). Međutim, zbog nacionalnog upravljanja spektrom uvjeti se znatno razlikuju (npr. različito trajanje licence, različiti zahtjevi u pogledu pokrivenosti): kako ne postoje dosljedni sveeuropski ciljevi i kriteriji za dodjeljivanje spektra na nacionalnoj razini, ulaz na tržište je ograničen i sprječava se tržišno natjecanje te smanjuje predvidljivost za ulagače u cijeloj Europi. Stoga radijskim spektrom trebaju upravljati države članice pod usklađenijim okvirom koji je dosljedan s potrebom za jedinstvenim digitalnim tržištem.

Komisija će donijeti posebne prijedloge u pogledu usklađenog puštanja pojasa od 700 MHz, koji je posebno prikladan za osiguranje pružanja širokopojasnih usluga u ruralnim područjima, a pri tom poštovati posebne potrebe za distribuciju audiovizualnih medija.

Međutim, potrebna je i temeljitija promjena načina na koji se upravlja spektrom i na koji ga se regulira s obzirom na njegovu vitalnu važnost za povezivost. Primjerice, sporo i još uvijek nepotpuno puštanje pojasa od 800 MHz (prvotni pojas spektra „digitalne dividende”) za bežični širokopojasni internet otežalo je uvođenje mobilnih mreža 4G i uporabu pametnih telefona prilagođenih za taj pojas.

Osim toga, u području fiksnih mreža malo je pravog tržišnog natjecanja u području infrastrukture, osim u vrlo gusto naseljenim područjima u kojima su već postavljene kabelske mreže ili područjima u kojima su lokalne vlasti aktivne. Potrebna je jednostavnija i razmjernija regulacija u područjima gdje je na regionalnoj ili nacionalnoj razini došlo do tržišnog natjecanja u području infrastrukture. Potrebno je poticati uvođenje mreža vrlo visokog kapaciteta i zadržati učinkovito tržišno natjecanje i odgovarajući prinos u odnosu na rizike. Razmotrit će se i pitanje kako osigurati pokrivenost najteže dostupnih područja i ostvariti ciljeve javnog interesa (npr. povezivost visokog kapaciteta za škole i sveučilišta / istraživačke centre), također u okviru revizije Direktive o univerzalnoj usluzi⁷.

Promjene na tržištu i u tehnološkom okruženju zahtijevaju jačanje institucionalnog okvira. Potrebno će biti i jačanje uloge tijela u kojima su zastupane vlasti država članica, npr. tijela europskih regulatora za elektroničke komunikacije ili skupine za politiku radiofrekvencijskog spektra.

Telekomunikacijski operateri natječu se s uslugama koje krajnji korisnici sve više upotrebljavaju kao nadomjestak za tradicionalne elektroničke komunikacijske usluge, npr. govorna telefonija, iako za njih ne vrijedi jednak regulatorni sustav. Revizijom pravila o telekomunikacijama proučit će se načini za osiguranje jednakih uvjeta tržišnog natjecanja za sudionike na tržištu, ako oni pružaju konkurentne usluge, te ispunjavanje dugoročnih potreba EU-a za povezivost.

Komisija će u 2016. predstaviti prijedloge za ambicioznu reformu regulatornog okvira za telekomunikacije s naglaskom na sljedećem i. dosljedan pristup jedinstvenog tržišta politici spektra i upravljanju njime, ii. uspostava uvjeta za istinsko jedinstveno tržište uklanjanjem regulatorne rascjepkanosti kako bi se omogućila ekonomija razmjera za učinkovite mrežne operatere i pružatelje usluga te učinkovita zaštita potrošača, iii. osiguranje ravnopravnih uvjeta za sudionike na tržištu i dosljedna primjena pravila; iv. poticanje ulaganja u širokopojasne mreže velike brzine (uključujući reviziju Direktive o univerzalnoj usluzi) i v. učinkovitiji regulatorni institucionalni okvir.

⁷ Direktiva 2002/22/EZ

3.2. Medijski okvir za 21. stoljeće

Na audiovizualno okruženje utječu brze tehnološke promjene i razvoj novih poslovnih modela za distribuciju sadržaja. Gledatelji pristupaju audiovizualnim sadržajima preko interneta na sve više različitih načina, a prijenosne naprave (poput pametnih telefona) mijenjaju način gledanja. Direktiva o audiovizualnim medijskim uslugama⁸ olakšala je protok audiovizualnih programa i medijskih usluga u cijelom EU-u. Područje primjene Direktive već obuhvaća tradicionalna televizijska emitiranja i audiovizualne medijske usluge na zahtjev te uvodi skup minimalnih pravila za obje vrste usluga. U nekim područjima, međutim, usluge na zahtjev podliježu manjim obvezama jer korisnici imaju veći stupanj izbora i nadzor nad sadržajem i vremenom gledanja.

Ovaj regulatorni okvir potiče nastanak dinamičnog tržišta i važno je osigurati da u cijelosti slijedi tržišni i tehnološki razvoj. Komisija će proučiti bi li sadašnji sustav pravila koji se odnosi na emitiranje i na usluge na zahtjev trebalo prilagoditi. Razmotrit će i treba li sadašnje područje primjene ili pravila proširiti kako bi uključivali nove usluge i sudionike na tržištu koji se trenutačno ne smatraju audiovizualnim medijskim uslugama na temelju Direktive, i/ili ponuđače koji ne pripadaju u njezino trenutačno geografsko područje primjene. Komisija će pripremiti i mjere za promicanje kataloga europskih djela na platformama za usluge video na zahtjev.

Komisija će preispitati Direktivu o audiovizualnim medijskim uslugama s naglaskom na njezino područje primjene te na prirodu pravila koja vrijede za sve sudionike na tržištu, posebno na mjere za promicanje europskih djela te pravila o zaštiti maloljetnika i pravila o oglašavanju.

3.3. Primjereno regulatorno okruženje za platforme i posrednike

3.3.1. Uloga internetskih platformi

Internetske platforme (npr. pretraživači, društveni mediji, platforme za e-trgovinu, trgovine aplikacijama, web-mjesta za usporedbu cijena) imaju još važniju ulogu u društvenom i gospodarskom životu: potrošačima omogućuju pronalazak informacija na internetu, a poduzećima iskorištavanje prednosti e-trgovine. Europa na tom području ima veliki potencijal, no ograničavaju je rascjepkana tržišta zbog kojih se poduzeća teže šire.

Platforme ostvaruju, akumuliraju i nadziru goleme količine podataka o svojim korisnicima te upotrebljavaju algoritme za pretvaranje tih podataka u korisne informacije. Broj takvih podataka eksponencijalno raste – 90 % svih podataka koji kruže internetom nastalo je prije manje od dvije godine. Osim toga, platforme su se dokazale kao inovatori u digitalnom gospodarstvu koji pomažu malim poduzećima da se aktiviraju na internetu i dosegnu nova tržišta. Nove platforme za usluge mobilnosti, turizam, glazbu, audiovizualne sadržaje, obrazovanje, financije, stanovanje i zapošljavanje brzo su postale veliki izazov tradicionalnim poslovnim modelima i eksponencijalno narasle. Uzlet ekonomije dijeljenja nudi mogućnosti i za povećanu učinkovitost, rast i zapošljavanje putem poboljšanog izbora potrošača, no također može potaknuti nova regulatorna pitanja⁹.

⁸ Direktiva 2010/13/EU

⁹ One će biti obuhvaćene u predstojećoj strategiji unutarnjeg tržišta te u okviru e-trgovine.

Iako njihov učinak ovisi o vrsti predmetne platforme i njihovoj tržišnoj moći, neke platforme mogu kontrolirati pristup internetskim tržištima i izvršiti znatan utjecaj na to kako se isplaćuje naknada raznim sudionicima na tržištu. To je prouzročilo zabrinutost zbog sve veće tržišne moći nekih platformi. To se odnosi na manjak transparentnosti u vezi s uporabom informacija koje dobiju, jači pregovarački položaj u usporedbi s položajem njihovih stranaka, što se može odraziti i u njihovim općim uvjetima (posebno za MSP-ove), promicanje njihovih usluga na štetu konkurenata te netransparentne cjenovne politike, ili ograničenja u pogledu određivanja cijena i prodajnih uvjeta.

Neke internetske platforme razvile su se toliko da konkuriraju u brojnim gospodarskim sektorima. Način uporabe njihove tržišne moći otvara brojna pitanja koja zahtijevaju daljnju analizu koja u određenim slučajevima prelazi područje primjene prava tržišnog natjecanja.

3.3.2. *Borba protiv nezakonitog sadržaja na internetu*

Načelo ugrađeno u Direktivu o elektroničkoj trgovini da posredni davatelji usluga na Internetu ne bi smjeli biti odgovorni za sadržaje koje prenose, spremaju ili smještaju na poslužitelju, ako djeluju potpuno pasivno, temelj je razvoja interneta u Europi. Ipak, čim se utvrdi ilegalan sadržaj, bilo da su to informacije povezane s nezakonitim aktivnostima, npr. terorizam / dječja pornografija, ili informacije kojima se krše vlasnička prava drugih (npr. autorska prava), posrednici bi morali poduzeti učinkovite mjere za njegovo uklanjanje. Danas je onemogućavanje pristupa nezakonitim sadržajima i njihovo uklanjanje od strane pružatelja usluga smještaja često sporo i zamršeno, dok se pak zakoniti sadržaji mogu ukloniti sasvim slučajno. 52,7 % dionika smatra da su mjere protiv nezakonitih sadržaja često neučinkovite i da im nedostaje transparentnosti. Razlike u nacionalnim praksama mogu omesti provedbu kaznenog progona (i imaju štetan učinak na borbu protiv internetskog kriminala) te smanjuju povjerenje u svijet interneta. S povećanjem količine digitalnog sadržaja dostupnog na internetu sadašnje uređenje bit će vjerojatno sve više na kušnji. Nije uvijek jednostavno utvrditi granice toga što posrednici mogu činiti sa sadržajem kojeg prenose, pohranjuju ili ga smještaju na poslužitelju a da se ne izgubi mogućnost iskorištavanja izuzeća od odgovornosti iz Direktive o elektroničkoj trgovini,

Nedavni događaji pridonijeli su javnoj raspravi o tome treba li povećati opću razinu zaštite od nezakonitih materijala na internetu. Uz svoju ocjenu internetskih platformi Komisija će uzimajući u obzir učinak na temeljna prava na slobodu izražavanja i informacije analizirati potrebu za novim mjerama za borbu protiv nezakonitog sadržaja na internetu, primjerice strogim postupcima za uklanjanje nezakonitog sadržaja te bez uklanjanja zakonitih sadržaja te pitanje treba li od posrednika zahtijevati da preuzme veću odgovornost i brigu pri načinu upravljanja mrežama i sustavima – dužna pažnja.

Komisija će do kraja 2015. pokrenuti sveobuhvatnu ocjenu uloge platformi, uključujući u ekonomiji dijeljenja, te internetskih posrednika, koja će obuhvatiti pitanja poput i. transparentnost npr. u rezultatima pretraživanja (uključujući plaćene poveznice i/ili oglase), ii. način na koji platforme upotrebljavaju informacije koje prikupljaju, iii. odnosi između platformi i dobavljača, iv. ograničenja mogućnosti pojedinaca i poduzeća za kretanje s jedne platforme na drugu te analizirati v. kako se najbolje boriti protiv nezakonitog sadržaja na internetu.

3.4. Jačanje povjerenja i sigurnosti u digitalne usluge te u uporabi osobnih podataka

Kibernetičke prijetnje problem je koji ne poznaje granicu i ima negativne posljedice za naše gospodarstvo, temeljna prava građana i društvo u cjelini. Sve veći broj prekršaja (npr. presretanje podataka, prijave pri plaćanjima na internetu, krađa identiteta, krađa poslovnih tajni) dovodi do značajnih gospodarskih gubitaka. Njihova je posljedica često prekid usluga, prekršena temeljna prava te poljuljano povjerenje građanja u aktivnosti na internetu.

Države članice i institucije EU-a već dugo priznaju potrebu za zaštitom naših mreža i kritične infrastrukture te učinkovitim odgovorom na kibernetičke prijetnje, zato su donijele strategije i propise o kibernetičkoj sigurnosti na nacionalnoj razini i na razini EU-a. Donošenje Direktive o sigurnosti mreža i podataka¹⁰ koja je trenutačno u zakonodavnom postupku bit će važan korak naprijed. Jedan od ključnih prioriteta Strategije o europskoj kibernetičkoj sigurnosti¹¹ jest razviti industrijske i tehnološke resurse za kibernetičku sigurnost. Još uvijek postoje praznine u području tehnologija i rješenja za sigurnost internetskih mreža koje se brzo mijenja. Stoga je za osiguravanje sigurnijih rješenja industrije EU-a i za poticanje poduzeća, javnih tijela i građana da ih upotrebljavaju potreban bolje povezan pristup. Osim toga, potrebna je učinkovita provedba zakona u pogledu kriminalnih aktivnosti na internetu. Komisija je predstavila prijedloge za rješavanje tog pitanja u svojem Europskom programu sigurnosti¹².

- Samo 22 % Europljana potpuno vjeruje poduzećima kao što su pretraživači, društvene mreže i usluge elektroničke pošte.
- 72 % korisnika interneta smatra da na internetu moraju dati previše osobnih podataka.

U pogledu osobnih podataka i privatnosti EU je posvećen najvišim standardima zaštite zajamčenima člancima 7. i 8. Povelje o temeljnim pravima. Općom uredbom o zaštiti podataka¹³ povećat će se povjerenje u digitalne usluge jer bi se njome trebalo zaštititi pojedince u pogledu obrade osobnih podataka od strane svih poduzeća koja svoje usluge nude na europskom tržištu.

Posebna pravila primjenjuju se na elektroničke komunikacijske usluge (Direktiva o e-privatnosti¹⁴) koju će možda trebati preispitati kad budu donesena opća pravila EU-a o zaštiti podataka, posebno jer se većina članaka sadašnje Direktive o e-privatnosti primjenjuje samo na pružatelje elektroničkih komunikacijskih usluga tj. na tradicionalna telekomunikacijska poduzeća. Pružatelji usluga informacijskog društva koji upotrebljavaju internet za pružanje komunikacijskih usluga stoga su općenito isključeni iz njezina područja primjene.

U prvoj polovici 2016. Komisija će pokrenuti javno-privatno partnerstvo o kibernetičkoj sigurnosti u području tehnologija i rješenja za sigurnost internetskih mreža.

Nakon što se donesu nova pravila EU-a o zaštiti podataka, predviđena do kraja 2015., Komisija će preispitati Direktivu o e-privatnosti i usredotočiti se na osiguranje visoke razine zaštite osobnih podataka pojedinaca i ravnopravne uvjete za sve sudionike na tržištu.

¹⁰ COM(2013) 48 završna verzija

¹¹ JOIN(2013) 1. završna verzija

¹² COM(2015) 185

¹³ COM(2012) 11 završna verzija

¹⁴ Direktiva 2002/58/EZ

4. ISKORIŠTAVANJE PUNOG POTENCIJALA RASTA DIGITALNOG GOSPODARSTVA

Za manje od deset godina većina gospodarske aktivnosti ovisit će o digitalnim ekosustavima, integraciji digitalne infrastrukture, računalnoj opremi i programima, aplikacijama i podacima. Da bi zadržao konkurentnost, održao snažnu industrijsku bazu i ostvario prelazak na pametno gospodarstvo proizvodnje i usluga, EU će morati provesti digitalizaciju u svim sektorima. Iako 75 % dodane vrijednosti digitalnog gospodarstva ostvaruju tradicionalne djelatnosti, a ne proizvođači u području IKT-a, integracija digitalne tehnologije u poduzećima najslabija je točka u tom procesu. Samo 1,7 % poduzeća u EU-u u cijelosti iskorištava mogućnosti naprednih digitalnih tehnologija¹⁵, dok se 41 % njih uopće ne služi tim tehnologijama. Digitalizacija nudi nevjerojatne mogućnosti i drugim sektorima gospodarstva, poput prometa (npr. inteligentni prometni sustavi) i energetike (npr. pametne mreže, pametno mjerenje¹⁶).

EU mora provesti mjere kako bi europsko gospodarstvo osiguralo vodeće mjesto u razvoju i iskorištavanju IKT-a, automatizaciji, održivoj proizvodnji i prerađivačkim tehnologijama za tržišta budućnosti. Osim toga, digitalno gospodarstvo društvo može učiniti uključivijim. Građani i poduzeća još uvijek ne uživaju sve pogodnosti digitalnih usluga (od e-uprave i e-zdravlja do e-energije i e-prometa), koje bi trebale biti jednostavno dostupne na cijelom području EU-a.

Komisija će obavijestiti socijalne partnere i pozvati ih da digitalno jedinstveno tržište uključe u socijalni dijalog na europskoj razini.

4.1. Izgradnja podatkovnog gospodarstva

Veliki podaci, usluge u oblaku i internet stvari od ključne su važnosti za konkurentnost EU-a. Podaci se često smatraju katalizatorom gospodarskog rasta, inovacija i digitalizacije u svim granama gospodarstva, a to se posebno odnosi na MSP-ove (i novoosnovana poduzeća) i društvo u cjelini. Veliki podaci i računalstvo visoke učinkovitosti dovode do promjena u metodama istraživanja i prenošenja znanja u okviru prelaska na učinkovitiju i pristupačniju „otvorenu znanost”.

- Sektor velikih podataka ostvaruje godišnji rast od 40 %, što je sedam puta više od informatičkog tržišta.

Na rascjepkanom tržištu računalstvo u oblaku, veliki podaci, znanost temeljena na podacima i internet stvari ne mogu ostvariti svoj puni potencijal. Da bismo u potpunosti iskoristili sve prednosti digitalnih i podatkovnih tehnologija, bit će potrebno ukloniti niz tehničkih i zakonodavnih prepreka. Ograničenja poput onih povezanih s mjestom podataka (tj. zahtjevi država članica da se podaci drže na njihovu državnom području) pružatelje usluga prisiljavaju da grade skupe lokalne infrastrukture (podatkovne centre) u svakoj regiji ili državi. Neujednačena provedba pravila o autorskim pravima i nedostatak jasnoće u pogledu prava na uporabu podataka dodatno otežavaju razvoj prekogranične uporabe podataka i novih primjena tehnologije (npr. dubinska analiza teksta i podataka). Nedostatak otvorenih i interoperabilnih sustava i usluga te prenosivosti podataka između usluga još su jedna prepreka prekograničnom protoku podataka i razvoju novih usluga (npr. multimodalni putni informacijski sustavi, znanost temeljena na podacima). Za uvođenje interneta stvari važna je

¹⁵ Uključujući mobilni internet, računalstvo u oblaku, društvene mreže i velike podatke.

¹⁶ Kako je navedeno u Okvirnoj strategiji za otpornu energetska uniju s naprednom klimatskom politikom. [COM(2015) 80 završna verzija]

pravna sigurnost povezana s dodjelom odgovornosti (osim odgovornosti povezane s osobnim podacima).

Poduzeća i potrošači još uvijek nemaju dovoljno povjerenja u prekogranične usluge u oblaku u području pohrane i obrade podataka zbog otvorenih pitanja povezanih sa sigurnošću, poštovanjem temeljnih prava i zaštitom podataka općenito. Donošenjem paketa reformi u području zaštite podataka osigurat će se primjena jedinstvenih i suvremenih pravila pri obradi osobnih podataka na cijelom području Unije. Međutim učestali su primjeri da se ugovorom isključuje ili znatno ograničava ugovorna odgovornost pružatelja usluga u oblaku u slučaju nedostupnosti ili neupotrebljivosti podataka ili je ugovor teško raskinuti. To znači da podaci zapravo nisu prenosivi. I sadašnjim i budućim zakonodavnim okvirom u području zaštite podataka sprečavaju se ograničenja slobodnog kretanja osobnih podataka na području Unije. Ograničenja slobodnog kretanja podataka zbog drugih razloga nisu uređena. Države članice stoga ne mogu spriječiti slobodno kretanje osobnih podataka na temelju prava na privatnost i zaštite osobnih podataka, ali to mogu učiniti zbog drugih razloga. Sva nepotrebna ograničenja u pogledu mjesta podataka na području EU-a trebalo bi ukloniti i spriječiti.

Komisija će u 2016. predložiti europsku inicijativu za slobodan protok podataka koja će se baviti ograničenjima slobodnog kretanja podataka na području EU-a zbog razloga različitih od zaštite osobnih podataka i neopravdanim ograničenjima u pogledu mjesta podataka za potrebe pohrane i obrade. Njome će se obuhvatiti nova problematika povezana s vlasništvom, interoperabilnošću, upotrebljivošću i pristupom podacima, npr. u odnosima među poduzećima i između poduzeća i potrošača, strojno generirani podaci i podaci za strojnu komunikaciju, te potaknuti pristup javnim podacima i dati zamah inovacijama. Komisija će pokrenuti europsku inicijativu „europski oblak”, kojom će biti obuhvaćena certifikacija usluga u oblaku, promjena pružatelja usluga u oblaku i istraživački oblak za otvorenu znanost.

4.2. Poticanje konkurentnosti s pomoću interoperabilnosti i normizacije

U digitalnom gospodarstvu interoperabilnost znači učinkovitu komunikaciju među digitalnim komponentama, poput uređaja, mreža i spremišta podataka. Ona znači i bolje povezivanje duž lanca opskrbe i između industrijskog i uslužnog sektora te učinkovitije povezivanje prekograničnih zajednica, javnih službi i tijela. Službe e-uprave koje se uvode u raznim državama članicama trebale bi moći međusobno komunicirati umjesto da se razvijaju svaka za sebe. Danas postoji opća suglasnost među državama članicama u pogledu osnovnih zahtjeva za postizanje interoperabilnosti na temelju „Europskog okvira interoperabilnosti” koji je Komisija predložila 2010. Taj bi okvir sada trebalo modernizirati i proširiti.

Normizacija ima ključnu ulogu u povećanju interoperabilnosti novih tehnologija na digitalnom jedinstvenom tržištu. Ona može pomoći u usmjeravanju razvoja novih tehnologija poput 5G bežičnih komunikacija, digitalizacije proizvodnje (industrija 4.0) i građevinskih postupaka, usluga temeljenih na podacima, usluga u oblaku, kibernetičke sigurnosti, e-zdravlja, e-prometa i mobilnih plaćanja. Kontinuirani plan normizacije IKT-a ključni je instrument u tom pogledu. Međutim, potrebno je uložiti dodatne napore kako bi rezultati normizacije pratili tehnološke promjene. Trenutačno industrijski dionici sami odlučuju u kojim je područjima potrebno razviti norme, a to se sve više događa izvan Europe, čime se ugrožava naša dugoročna konkurentnost. Potrebno je definirati nedostajuće tehnološke norme koje su ključne kao potpora digitalizaciji industrijskog i uslužnog sektora (npr. internet stvari, kibernetička sigurnost, veliki podaci i računalstvo u oblaku) te normizacijskim tijelima dodijeliti mandat u cilju što brže realizacije.

U digitalnom gospodarstvu standardni osnovni patenti (norme koje se temelje na patentima kao vlasničkim pravima) sve su važnija značajka normizacije i važan element poslovnog modela u brojnim djelatnostima u smislu monetizacije njihovih ulaganja u istraživanje i inovacije. Komisija naglašava potrebu za uravnoteženim okvirom za pregovore između nositelja prava i onih koji provode standardne osnovne patente kako bi se osigurali poštenu uvjeti licenciranja.

Osim toga, raspoloživost normi često nije dovoljno jamstvo interoperabilnosti, primjerice ako dobavljači ne ugrađuju postojeće norme u svoja rješenja. Javna nabava ima važnu ulogu u promicanju normi te su države članice izradile nacionalne kataloge normi IKT-a i specifikacije interoperabilnosti kako bi usmjerili javne naručitelje i ubrzali prihvaćanje normi na nacionalnim tržištima. Ugradnjom tih kataloga u europske kataloge izbjegla bi se rascjepkanost tržišta na razini EU-a.

Komisija će predstaviti integrirani plan normizacije u cilju utvrđivanja i definiranja ključnih prioriteta normizacije. Pritom će se poseban naglasak staviti na tehnologije i područja koji se smatraju ključnima za jedinstveno digitalno tržište, uključujući prijeko potrebnu sektorsku interoperabilnost i norme u područjima poput zdravstva (telemedicina, m-zdravlje), prometa (planiranje putovanja, e-teret), okoliša i energetike. Komisija će revidirati i proširiti Europski okvir interoperabilnosti.

4.3. Uključivo e-društvo

Komisijin je cilj poduprijeti uključivo jedinstveno digitalno tržište na kojem građani i poduzeća imaju potrebne vještine i uživaju prednosti međusobno povezanih višejezičnih e-usluga, od e-uprave i e-pravosuđa do e-zdravlja, e-energije i e-prometa.

4.3.1. Digitalne vještine i znanje

Potražnja za digitalno osposobljenom radnom snagom svake se godine povećava za oko 4 %. Ako se ne poduzmu odlučne mjere, nedostatak stručnjaka za IKT u EU-u mogao bi se do 2020. očitovati u 825 000 upražnjenih radnih mjesta u tom području. EU bilježi određeno poboljšanje u stjecanju osnovnih digitalnih vještina među građanima (porast sa 55 % na 59 % stanovništva), ali pred nama je još dalek put. Potrebno je podići razinu digitalne osposobljenosti radne snage u svim gospodarskim sektorima i među tražiteljima zaposlenja kako bi se poboljšali njihovi izgledi na tržištu rada. Promjene su nužne kako bi se sustav obrazovanja i osposobljavanja prilagodio tijeku digitalne revolucije. Pri uvođenju tih promjena mogu se iskoristiti iskustva inicijativa na razini EU-a poput „Velike koalicije za radna mjesta u digitalnom sektoru”, „Europskog tjedna programiranja”, i „Otvaranja obrazovanja”.

Odgovornost za obrazovne programe u rukama je država članica i one moraju hitno riješiti problem nedostatka ključnih digitalnih vještina. Komisija će poduprijeti njihove napore i, u skladu sa svojom ulogom, raditi na unapređivanju priznavanja digitalnih vještina i kvalifikacija te povećanju razine profesionalizma IKT-a u Europi.

Digitalne vještine i znanja imat će ključno mjesto u budućim Komisijinim inicijativama usmjerenima na stjecanje vještina i osposobljavanje.

4.3.2. E-uprava

Javne službe u Europi postupno prihvaćaju nove tehnologije, u manjoj ili većoj mjeri, ali moglo bi se učiniti više u pogledu modernizacije javne uprave, osiguravanja prekogranične interoperabilnosti i olakšavanja interakcije s građanima.

Internetski pristup javnim službama nužan je za povećanje ekonomičnosti i kvalitete usluga koje se pružaju građanima i poduzećima. Jedan od primjera povećanja učinkovitosti jest načelo „samo jednom” – javne uprave samo u 48 % slučajeva ponovno upotrebljavaju informacije o građanima i poduzećima koje su im otprije dostupne bez slanja ponovljenog upita. Proširenjem tog načela, u skladu sa zakonodavstvom o zaštiti podataka, do 2017. ostvarile bi se neto uštede na razini EU-a od oko 5 milijardi EUR godišnje. Komisija će pokrenuti pilot-projekt za poduzeća i građane u vezi s načelom „samo jednom” te ispitati mogućnost rješenja e-spremišta na razini EU-a (sigurnog mrežnog spremišta dokumenata). Prekograničnim proširenjem načela „samo jednom” dodatno bi se pridonijelo učinkovitosti jedinstvenog digitalnog tržišta.

Javna nabava čini oko 19 % BDP-a EU-a te se očekuje da će se primjenom e-nabave na cijelom području EU-a ostvariti godišnje uštede od 50 milijardi EUR. Paketom reformi javne nabave iz 2014. predviđa se potpuni prelazak na e-nabavu do listopada 2018.¹⁷ Kako bi se ostvario taj cilj, bit će potrebno uložiti dodatne napore s obzirom na to da je u mnogim državama članicama taj prelazak započeo sporo.

Kontaktne točke između javnih tijela i građana/poduzeća trenutačno su nepovezane i nepotpune. Potrebe poduzeća i građana povezane s njihovim prekograničnim aktivnostima mogle bi se bolje zadovoljiti kada bi se iskoristile mogućnosti infrastruktura za digitalne usluge Instrumenta za povezivanje Europe, a postojeći europski portali, mreže, usluge i sustavi (poput *web*-mjesta Vaša Europa, jedinstvenih kontaktnih točaka, kontaktnih točaka za proizvode, kontaktnih točaka za građevinske proizvode) proširili i integrirali te povezali u „jedinstveni digitalni pristupnik”. Nadalje, trebalo bi promicati uporabu elektroničkih dokumenata diljem EU-a kako bi se smanjili troškovi i administrativno opterećenje za poduzeća i građane.

Regulatorna rascjepkanost i regulatorne prepreke kočnica su poduzećima koja im otežava širenje i prekogranično poslovanje na unutarnjem tržištu. Mnoge države članice pozvale su na djelovanje, uključujući olakšavanje brzog osnivanja poduzeća (npr. u roku od 24 sata). Komisija smatra da bi sva postojeća poduzeća koja to žele trebala moći u roku od jednog mjeseca uspostaviti prekogranično poslovanje putem interneta i postati paneuropska zahvaljujući povezivanju poslovnih registara i načelu „samo jednom”¹⁸.

Komisija će predstaviti novi akcijski plan za e-upravu 2016. – 2020. kojim se predviđa i. ostvarenje cilja povezivanja poslovnih registara do 2017., ii. pokretanje inicijative s državama članicama za pilot-projekt u vezi s primjenom načela „samo jednom” u 2016., iii. proširenje i integracija europskih i nacionalnih portala u cilju stvaranja „jedinstvenog digitalnog pristupnika” kao pristupačnog informatičkog sustava za građane i poduzeća i iv. ubrzavanje potpunog prelaska država članica na e-nabavu i interoperabilne e-potpise.

¹⁷ Direktiva 2014/24/EU, Direktiva 2014/25/EU.

¹⁸ Komisija će podrobnije razraditi korake potrebne za postizanje tih ciljeva u svojoj strategiji jedinstvenog tržišta.

5. OSTVARENJE JEDINSTVENOG DIGITALNOG TRŽIŠTA

Izgradnja jedinstvenog digitalnog tržišta ključni je dio strategije kojom se EU priprema za budućnost kako bi svojim građanima omogućio da i dalje uživaju visok životni standard. To zahtijeva političku volju i provedbu mjera utvrđenih u ovoj Strategiji, ali i mobilizaciju potrebnih financijskih i drugih resursa te uspostavu potrebne strukture upravljanja među ključnim subjektima kako bi institucije EU-a, države članice i dionici mogli učinkovito obaviti svoju zadaću. Ako već ima dovoljno dokaza o postojanju prepreka koje je potrebno ukloniti, Komisija će dostaviti zakonodavne prijedloge i pokrenuti inicijative koje su potrebne kako bi se cijelo jedinstveno tržište stavilo u službu potrošača i poduzeća. Ako su potrebna dodatna savjetovanja i prikupljanje dokaza kako bi se utvrdio pravi način djelovanja, Komisija će razgovarati s dionicima o raspoloživim mogućnostima. Sve to zahtijeva suradnju između Komisije, Parlamenta i država članica te poduzimanje ambicioznih koraka.

5.1. Ulaganje u jedinstveno digitalno tržište

Ključni je cilj Strategije jedinstvenog digitalnog tržišta stvoriti poticajnu ulagačku klimu za digitalne mreže, istraživanje i inovativna poduzeća. Utvrđivanjem odgovarajućih okvirnih uvjeta omogućit će se pokretanje privatnih ulaganja i razviti povjerenje ulagača. Da bi se ostvarile naše ambicije na digitalnom polju, potrebna su znatna ulaganja. Sredstva EU-a za infrastrukture i usluge jedinstvenog digitalnog tržišta te za istraživačke i inovativne MSP-ove (uključujući novoosnovana poduzeća) već su osigurana. Očekuje se da će programi europskih strukturnih i investicijskih fondova u tom području biti vrijedni oko 21,4 milijardi EUR. Posebne je napore potrebno uložiti kako bi se premostio jaz između gradskih i ruralnih područja. Europski fond za strateška ulaganja¹⁹, kao dopuna postojećim programima EU-a, predviđen je kao potpora širokom spektru digitalnih projekata, prije svega zbog njihove znatne inovativne i istraživačke komponente (a time i većeg rizika). Europska investicijska banka i Europski investicijski fond nude znatne dodatne mogućnosti financiranja.

Inovativni poduzetnici imaju ključnu ulogu u digitalnom gospodarstvu. Kako bi uspjeli, treba im poboljšati pristup financiranju, uključujući vlasnički i poduzetnički kapital. EU je pokrenuo niz inicijativa u cilju potpore financiranju na temelju vlastitog kapitala, uključujući regulatorne instrumente poput Uredbe o europskim fondovima poduzetničkog kapitala. Međutim, potrebno je uložiti dodatne napore kako bi se osiguralo potrebno financiranje jer je zbog različitih oblika trgovačkih društava i s time povezanih pravnih rizika i troškova u raznim dijelovima Europe otežano ulaganje u nova poduzeća u EU-u i širenje njihova poslovanja²⁰.

Uzimajući u obzir ranija iskustva slabog iskorištavanja sredstava EU-a u okviru programa za ulaganje u IKT, Komisija će u suradnji s Europskom investicijskom bankom, predlagateljima projekata i državama članicama raditi na tome da se raspoloživa sredstva za ulaganje u cijelosti iskoriste, među ostalim putem tehničke pomoći i potpunim iskorištenjem sinergija između instrumenata financiranja.

¹⁹ COM(2014) 903 završna verzija

²⁰ Komisija će istražiti mogućnosti privlačenja više poduzetničkog kapitala u okviru svojeg rada na strategiji jedinstvenog tržišta i unije tržišta kapitala [COM(2015) 63].

5.2. Međunarodna dimenzija

Nova dimenzija koja će se postići uspostavom jedinstvenog digitalnog tržišta omogućit će rast poduzeća i izvan unutarnjeg tržišta EU-a, čime će EU postati još privlačnije mjesto za svjetska poduzeća. Otvorenost europskog tržišta trebalo bi održati i dodatno razvijati u digitalnoj sferi. EU bi se trebao nastaviti zalagati za istu takvu otvorenost i učinkovitu provedbu prava intelektualnog vlasništva i kod naših trgovinskih partnera. Prepreke globalnoj digitalnoj trgovini posebno utječu na europska poduzeća jer je EU prvi svjetski izvoznik digitalnih usluga. U tu bi svrhu trebalo nastaviti razvijati ambicioznu politiku digitalne trgovine i ulaganja, među ostalim i s pomoću EU-ovih sporazuma o slobodnoj trgovini.²¹ Uspostavom digitalnog jedinstvenog tržišta pridonijelo bi se provedbi plana razvoja i za razdoblje nakon 2015. Komisija će raditi na razvoju održivog pristupa upravljanju internetom na temelju modela svih zainteresiranih strana kako bi internet ostao slobodan i otvoren.

5.3. Učinkovito upravljanje jedinstvenim digitalnim tržištem

Uzimajući u obzir zajedničku odgovornost za pravodobnu provedbu mjera u okviru strategije, Komisija će komunicirati s Europskim parlamentom i Vijećem i produbiti suradnju s obje institucije. Komisija će voditi trajni dijalog s dionicima kako bi ih izvijestila o donošenju politika i osigurala učinkovitu provedbu Strategije. S obzirom na međusektorsku prirodu Strategije jedinstvenog digitalnog tržišta, njezina će provedba zahtijevati potporu posebnih savjetodavnih i radnih skupina. Komisija potiče Europsko vijeće da osigura potrebne poticaje i redovito preispituje napredak. Kako bi se poboljšala kvaliteta podataka i analiza za potrebe jedinstvenog digitalnog tržišta, Komisija će objediniti relevantno znanje i javnosti omogućiti jednostavan pristup tom znanju. Osim toga, unaprijedit će svoj indeks digitalnog gospodarstva i društva. Komisija će redovito izvješćivati o napretku Strategije.

6. ZAKLJUČAK

Cilj Strategije jedinstvenog digitalnog tržišta jest transformacija europskog društva kako bi ono spremno dočekalo budućnost. Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da podrže ovu strategiju u cilju što brže uspostave jedinstvenog digitalnog tržišta te da se aktivno uključe u njezinu provedbu u bliskoj suradnji sa svim relevantnim dionicima.

²¹ Komisija će u jesen 2015. predstaviti novu strategiju za trgovinu i ulaganja kojom će se obuhvatiti ključna pitanja digitalne trgovine.

Prilog: Plan uspostave jedinstvenog digitalnog tržišta

Mjere ²²	Raspored
Bolji pristup digitalnoj robi i uslugama za potrošače i poduzeća diljem Europe	
Zakonodavni prijedlozi jednostavnih i učinkovitih pravila u vezi s prekograničnim ugovorima za potrošače i poduzeća	2015.
Revizija Uredbe o suradnji u zaštiti potrošača	2016.
Mjere u području dostave paketa	2016.
Opsežno preispitivanje u cilju izrade zakonodavnih prijedloga za rješavanje problema neopravdanog uskraćivanja pristupa na temelju lokacije	2015.
Ispitivanje tržišnog natjecanja u e-trgovini u vezi s internetskom prodajom robe i internetskim pružanjem usluga	2015.
Zakonodavni prijedlozi za reformu propisa u području autorskih prava	2015.
Revizija Direktive o satelitskom emitiranju i kablskom reemitiranju	2015./2016.
Zakonodavni prijedlozi u cilju smanjivanja administrativnog opterećenja poduzeća koje proizlazi iz različitih sustava PDV-a	2016.
Stvaranje odgovarajućih uvjeta za procvat digitalnih mreža i usluga	
Zakonodavni prijedlozi za reformu postojećih pravila o telekomunikacijama	2016.
Revizija Direktive o audiovizualnim medijskim uslugama	2016.
Sveobuhvatna analiza uloge platformi na tržištu uključujući nezakonite sadržaje na internetu	2015.
Revizija Direktive o e-privatnosti	2016.
Uspostava ugovornog javno-privatnog partnerstva u području kibernetičke sigurnosti	2016.
Iskorištavanje punog potencijala rasta digitalnog gospodarstva	
Inicijative u pogledu vlasništva i slobodnog protoka podataka (npr. između pružatelja usluga u oblaku) i europskog oblaka	2016.
Donošenje plana prioritarnih normi u području IKT-a i proširenje Europskog okvira interoperabilnosti za javne usluge	2015.
Novi akcijski plan za e-upravu, uključujući inicijativu za načelo „samo jednom” i inicijativu za povezivanje poslovnih registara	2016.

²² Za mjere koje bi mogle imati značajan učinak izradit će se posebna procjena učinka u skladu s Komisijinim načelima bolje regulative.